

KORT OM KATTUGGLAN (STRIX ALUCO) OCH HORNUUGGLAN (ASIO OTUS) I VÄSTERÅS KOMMUN 1984 - 85.

Anders F. Andersson

Denna årligen återkommande rapport, som är ett bihang till presentationen av nattfågelinventeringen, kommer fortsättningsvis att återfinnas i Info nr 3, detta för att materialet skall bli så verklighetsöverensstämmande som möjligt; hela 64 % av årets noterade ugglekullar hördes efter den 15 juni. Bistra våren?

Resultat

1984 Kattuggla: 6 kullar
Hornuggla: 6 kullar

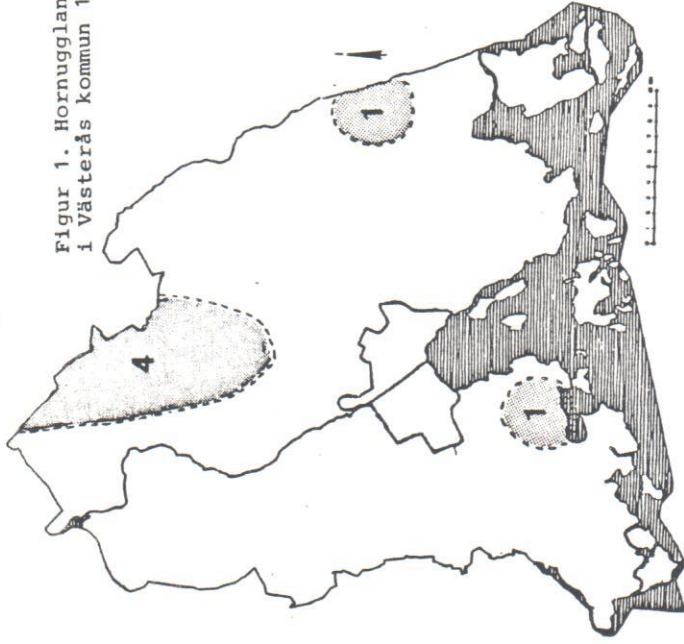
Får betecknas som ett bottenår för båda arterna. Kattugglehäckningarna var tämligen spridda i kommunens södra delar. Hornuggla se figur 1.

1985 Kattuggla: 10 kullar
Hornuggla: 13 kullar

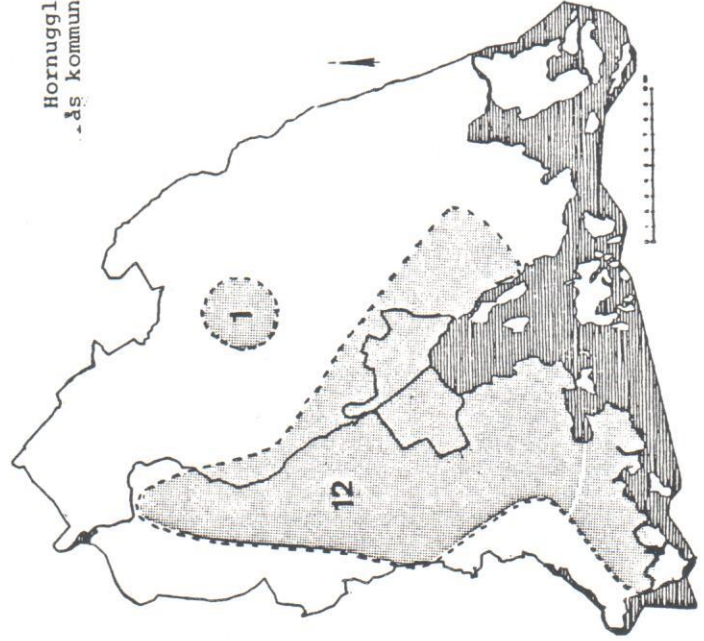
Uppgångsår. En markant koncentration (båda arterna) till kommunens västra del. Hornuggla se figur 2.

Som synes, och som tidigare berörts (se Info 1984 nr 2:56-59), är det stora variationer i antalet lyckade katt- och hornugglehäckningar mellan olika år. Och inte nog med det - skilda kommundelar avlöser varandra när det gäller att frambringa de nya generationerna. Om huvudanledningen till dessa skyttelrörelser är förekomsten av skilda åkersorsbestånd, vars populationscykler är i otakt går med största sannolikhet att utrona med hjälp av omfattande smågnagarinventeringar, vilka tyvärr skulle kräva näst intill o begränsade mängder tid, tålmod och kunnande.... Dock, en fingervisning om olika gnagararters beståndsfuktuationer bör man kunna få genom att under en följd av år kontrollera deras åtkomlighet för ett ospecialiserat rovdjur - här lämpligast kattuggla.

Figur 1. Hornugglans utbredning i Västerås kommun 1984.

Hornugglans utbredning i Västerås kommun 1985.

En sådan kontroll påbörjades förra året på Ångsö. Tillvägagångssättet har varit mycket enkelt: en känd överdagningsplats för kattuggla ren-gjordes från "gamla" spybollar och de nytillkomna har insamlats och examinerats. Eftersom arten alternerar mellan olika överdagningsplatser inom reviret och därtill oftast spyr innan dagplatsen uppsöks, får de 33 funna spybollarna anses vara en tillfredsställande skörd. Detta antal plus de få insamlingstillfällena medger dock ingen jämförelse mellan olika delar av säsongen.

Resultat: Se tabell 1.

Tabell 1. Andelen ryggradsdjur i 33 st kattugglespybollar insamlade på Ångsö 1984-85.

ART	Ant. Ind.	Uppskattad vikt i gram.	Viktsprocent
Vanlig näbbmus (Sorex araneus)	9	72	4.7
Dvärgnäbbmus (Sorex minutus)	5	20	1.3
*Ångssork (Clethrionomus glar.)	14	224	14.7
St./Mi skogsmus (Apodemus)	32	704	46.2
Groda/Padda (Rana sp/Bufo c.)	17	255	16.7
Fåglar (Aves)	5	250	16.4
	82	1525	100%

*Långsvansad skogssork.

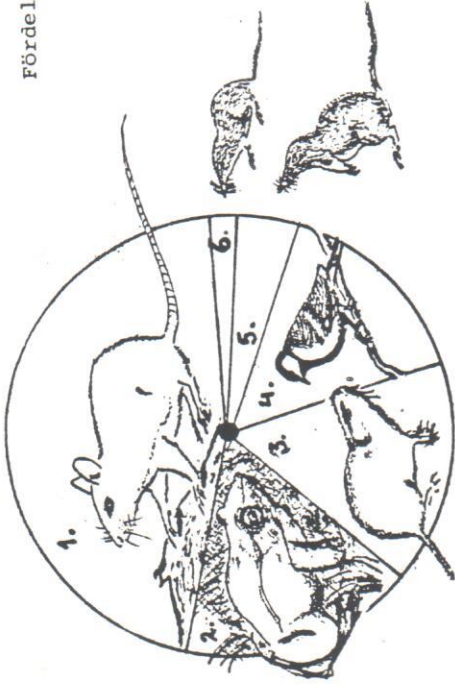
Till tabellmaterialet tillkommer en obestämd (mindre) andel insekter och maskar. Artbestämning av insekter pågår. En uppskattning av dag-maskandelen är hart när omöjlig att göra. (Måltider på mask ger sig tillkänna bl a genom att ugglan kastar "brunfiberbollar", vilka helt enkelt är rester av maskarnas egen föda).

Kommentar

Resultatet skiljer sig drastiskt från bl a Mikkolas (83) sammanställning (se Info 84, nr 2 sid 65) genom skogsmössens stora andel och genom att Åkersork och vattensork helt saknas. Det bör tilläggas att båda arterna var rikt representerade i det material som städades

Fördelning av bytesdjur.

1. St./Mi. skogsmus
2. Groda/Padda
3. Ångssork
4. Fåglar
5. Vanlig näbbmus
6. Dvärgnäbbmus

undan vid insamlingens början. Här kan man alltså misstänka att en tillfälligt nedgång i de båda arternas beståndsnumerär, något som föranleder tillkomsten av nedanstående kanske något respektlösa tabell.

Tabell 2.

	Viktsproc. Åkersork i spybollar, lokal A.	Viktsproc. vattensork i spybollar, lokal A.	Antal hornuggle-häckningar, Ångsö	Antal kattuggle-häckningar, Ångsö
1985	0	0	0	0
1986	?	?	?	?

Att husmusen (*Mus musculus*) uteblev är inte förvånande, med tanke på att insamlingslokalen ligger så långt från någon året runt - bostad. Arten är på de flesta håll helt beroende av människans närvaro och försvinner snabbt (utkonkurreras?) när källaren blir tom.

Grodorna har fått en relativt framträdande plats i materialet och det

skall bli intressant att se om de kan hålla ställningarna när åkersorken kommer igång....

Rester efter endast fem fåglar återfanns i spybollsmaterialiet. Ingen av individerna kunde artbestämmas och vikten fick uppskattas med ledning av bengrovleken (Klůz 1965). Fjäderar från skata, koltrast och göktyta hittades på platsen. (Vid en annan lokal på ön gav en annan(?) kattuggla prov på fågeltycke: gröngöling, nötskrika och talgoxe).

För att återgå till kullutbredningsbilden för de båda ugglearterna, så är - om tidigare års mönster följs - en förskjutning åt öster att vänta och en sådan glidning borde aviseras av åkersorkens uppdykande i spybollsmaterialiet (pers. men.) / Rapport lämnas i nästa nummer av Infot.

Hur som helst - vetskap får vi under 1986 års inventering, vilkens nya organisatör är Magnus Liljefors.

Litteratur: Klůz, Zdeněk
Ornitologickétabviky, Národní Muzeum. Prag 1985.

Åkersork *Microtus agrestis* - SAKNAD av många.

EXKURSIONSRAPPORTER

ÖLANDSEXKURSIONEN VECKA 42

Ake Berg

Traditionsenligt anordnades en klubbexkursion till Öland under vecka 42. Ett tiotal personer skådade fågel under veckan, men de allra flesta kom ner till fredagen den 18 oktober. Totalt har drygt 30 personer deltagit i exkursionen.

Som vanligt var vi inkvarterade i stugorna i Lilla Smedby och utgående därifrån gjordes exkursioner på södra och östra delarna av Öland. Vädret under veckan var överlag strålande och inte en regndroppe "immade igen" kikaren.

Nedan följer en kort sammanfattning av varje dag. Nästan varje dag har olika karaktär. Någon dag sträcker mycket vråk, en dag domineras av ett kraftigt ejdersträck, några andra av gåssträck och ibland är raritetsjakten det dominerande inslaget.

Söndagen_13_oktober

Trots den hårda nordliga vinden var denna dag den rovfågelrikaste på hela resan. Uppskattningsvis sträckte några hundra fjällvråkar och ungefär samma mängd ormvråk. Normalt brukar annars fjällvråken vara den helt dominerande. Vidare sträckte ca 400 tranor söderut, de allra flesta i en stor pampig flock just i gryningen.

Allt detta skedde vid Ölands södra udde. Där sågs också ett tiotal raphöns, vilka sen observerades dagligen (som mest drygt 20 ex). En tur upp längs ostkusten gav bl a smådopping, rörhöna och 19 mindre sångsvanar, som i år var fåtaligare än vanligt.

Måndagen_14_oktober

Blåsten hade lugnat ner sig och ett lätt dis vilade över södra Öland. Detta gjorde att hyfsat med småfågel kunde ses nere vid udden. Bl a noterades två trädliärkor, järnsparvar och en del obestämda korsnåbbar. I buskagen fanns både gårdsmyg och gransångare. Rovfågelsträcket var av mindre omfattning, men under dagen noterades ett flertal stenfalkar.